

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

PATRIAE DECORI CIVIBUS EDUCANDIS

КАФЕДРА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Історичний факультет

КАФЕДРА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Етапи становлення

Традиції розвитку історичних студій у Львівському університеті було започатковано ще наприкінці XIX ст., коли за умовами австрійсько-польської угоди 1890 р. було створено «другу звичайну кафедру загальної історії». Науковий осередок у 1894–1914 рр. очолював **МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ**, який зі своїми учнями І. Джиджорою, М. Кордубою, І. Крип'якевичем, С. Томашівським та М. Чубатим вперше досліджував маловивчені питання з історії України.

У міжвоєнний період українознавчі дослідження в університеті не мали інституційного оформлення. Лише в 1939 р. з розгортанням політики «українізації» системи вищої освіти було створено кафедру історії Української РСР, завідувачем якої став **ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ**, а з 1947 р. – В. Т. Горбатюк. Протягом 1949–1957 рр. структурний підрозділ було об'єднано з кафедрою історії СРСР.

В епоху хрущовської «відлиги» кафедра історії Української РСР знову була відновлена, однак тематика досліджень її співробітників розглядалась виключно крізь призму радянської моделі історії, в якій українознавчі зацікавлення не були пріоритетними. Завідувачами структурного підрозділу у другій половині ХХ ст. були **О. ЦИБКО** (1957–1969 рр.), **М. КРАВЕЦЬ** (1969–1972 рр.), **І. КОШАРНИЙ** (1972–1975 рр.), **Д. НИЗОВИЙ** (1975–1976 рр.), **М. ІВАСЮТА** (1976–1986 рр.), **С. МАКАРЧУК** (1986–1989 рр.).

Із початком «Перебудови» й поширенням ідеї незалежності України в академічному середовищі відбулися певні зміни і в історичних дослідженнях факультету, які відобразились на реорганізації в 1989 р. кафедри історії Української РСР у кафедру історії та етнографії України, яку до 1995 р. очолював професор **СТЕПАН МАКАРЧУК**. З 1991 р. наукові дослідження кафедри поповнились розвідками Юрія Киричука, присвяченими українському Руху Опору в Другій Світовій війні, а також його учнями, які вивчали історію українського національно-визвольного руху в ХХ ст.

У 1995 році було утворено кафедру новітньої історії України, посаду завідувача якої обіймав професор **КОСТЯНТИН КОНДРАТЮК**. За час його роботи сформувався теперішній професорсько-викладацький склад кафедри. Деякий час працював старшим викладачем відомий діяч українського визвольного руху другої половини ХХ століття Іван Гель.

З 2010 року кафедру очолює професор **ОЛЕКСІЙ СУХИЙ**, за сприяння якого співробітники підрозділу розпочали роботу над новими курсами та дослідницькими проблемами в руслі політичної історії, філософії історії, дидактики історії, методології, усної історії, історії повсякденності, публічної історії.

Викладацький склад кафедри

У 2015/2016 навчальному році на кафедрі новітньої історії України працюють:

Сухий Олексій Миколайович,

доктор історичних наук,
професор, завідувач
кафедри

Лекційні курси: Історіографія
історії України; Сучасна
українська історіографія

Спецкурси: Історична школа
М. Грушевського; Етнонаціональні процеси
на західноукраїнських землях в кінці XIX – на
початку XX ст.

Наукові зацікавлення: суспільно-політичні та
етнічні процеси в Галичині кінця XVIII –
першої третини XX ст., українська
історіографія; просопографічні дослідження.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail:
o.sukhyy@gmail.com

Кондратюк Костянтин

Костянтинович,
доктор історичних наук,
професор кафедри;
заслужений професор
Університету.

Лекційні курси: Історія України 1914–1945 рр.

Спецкурси : Галичина та Волинь в роки
Другої світової війни; Західні землі України
1944–1953 рр.

Наукові зацікавлення: історія профспілкового
руху в Україні, історія Галичини та Волині у
першій половині XX ст., Україна в роки
Другої світової війни, культурна історія
Львова

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71

Аркуша Олена Георгіївна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри,
старший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту
українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Спецкурси: Політична модернізація західноукраїнського суспільства під владою
Габсбургів (кінець XVIII – початок XX ст.)

Наукові зацікавлення: історія України кінця XVIII – початку XX ст., формування
новочасної політичної культури та національної ідентичності, українсько-
польські відносини, історія українського парламентаризму, історичні
біографії, історія повсякденного життя, гендерні студії, джерела та методологія
досліджень з історії України XIX – початку XXI ст.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: o_arkusha@yahoo.com

Боднар Галина Анатоліївна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри

Лекційні курси: Історія України від найдавніших часів до початку XXI ст.
(філософський факультет)

Спецкурси: Усна історія: теорія і методика дослідження; Повернення до
людини в новітній європейській історіографії; Історія повсякденності;
Філософія історії

Наукові зацікавлення: історія України другої половини XX – початку XXI ст.,
історія Львова, усна історія, історія повсякденності, історична пам'ять

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: halyna.bod@gmail.com

Гудима Юрій Володимирович,

спеціаліст-історик, асистент кафедри,
завідувач Музею історії Львівського університету

Спецкурси: Історія Львівського університету

Наукові зацікавлення: історія Львівського університету, історична географія України

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: yuriyhudyma@gmail.com

Качмар Володимир Михайлович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри, голова Первинної профспілкової організації працівників Університету

Лекційні курси: Історія України др. пол. XX – початку XXI ст.; Історія України від найдавніших часів до початку XXI ст., Політична історія України XX ст.

Спецкурси: Історія Львівського університету; Українці у Львівському університеті; Освіта та наука в західному регіоні України у др. пол. XX ст.

Наукові зацікавлення: історія України XX – початку XXI ст.; політична історія України; історія Львівського університету, історія українського студентства на зламі XIX–XX ст., історичне краєзнавство.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: wkachmar13@gmail.com

Когут Петро Васильович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри,

доцент кафедри європейської інтеграції та права Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Наукові зацікавлення: політична історія, європейська інтеграція, геополітика

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71.

Лукачук Олена Василівна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри,

молодший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

Спецкурси: Публічна історія; Візуальна історія

Наукові зацікавлення: литуаністика, історія України XX – початку XXI ст., усна історія, формування історичної пам'яті, українсько-литовські відносини, національні стереотипи, публічна історія, візуальна історія.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: lukachuk41@yahoo.com

Мудрий Мар'ян Михайлович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри.

Лекційні курси: Історія України кінця XVIII - початку XX ст.; Дидактика історії

Спецкурси: Інтелектуальна історія України XIX століття; Поляки на Україні в XIX столітті; Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини XIX століття

Наукові зацікавлення: українсько-польські відносини, національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини у XIX – на початку XX ст., дидактика історії.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: m_mudryi@yahoo.com

Павлишин Олег Йосифович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри

Лекційні курси: Історія України від найдавніших часів до початку XXI ст. (спеціальність «соціологія», філологічний факультет)

Спецкурси: Державотворення ЗУНР: соціальний і міжнаціональний аспекти

Наукові зацікавлення: історія української революції 1917-1921 рр., календарне питання в християнських церквах східного обряду

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: pavlyshynoleh@yahoo.com

Яцикович Роман Ігорович,

магістр архівознавства, асистент кафедри,

провідний спеціаліст Студентського відділу Університету

Наукові зацікавлення: історія України міжвоєнних років; розвиток освіти в Галичині у міжвоєнний період; українське студентство у період між двома світовими війнами.

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: romanigorovych@ukr.net

Булка Мар'яна Богданівна,

спеціаліст-історик, спеціаліст-правознавець,

старший лаборант кафедри.

Наукові зацікавлення: виборчі процеси в сучасній Україні

Контакти: тел. сл. (032)239-47-71; e-mail: wseznyaka7@gmail.com

Навчальна діяльність

Викладачі кафедри є авторами ряду посібників, які забезпечують навчально-методичну базу лекційних курсів та дисциплін вільного вибору та полегшують підготовку студентів до академічних занять:

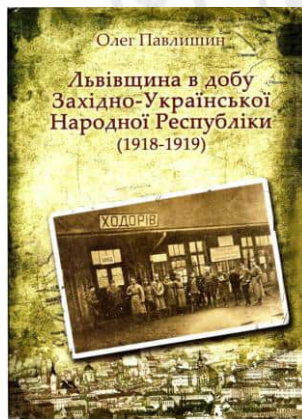
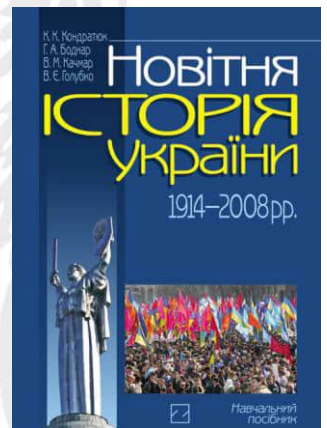
Українська історіографія XIX – початку XX століть: основні напрями і концепції
(К. Кондратюк, Львів, 2002).

Галичина і Волинь у роки Другої світової війни 1939–1945 рр.
(К. Кондратюк, Львів, 2011).

Новітня історія України. 1914–1945 рр.
(К. Кондратюк, Львів, 2007).

Новітня історія України. 1914–2008 рр.
(К. Кондратюк, Г. Боднар, В. Качмар, В. Голубко, Київ, 2011).

Львівщина в добу Західно-Української Народної Республіки (1918–1919)
(О. Павлишин, Львів, 2008).

Сторінки історії Львівського університету за матеріалами німецькомовних документів. Навчально-методичний посібник (упоряд. В. М. Качмар, М. С. Смолій ; – Львів, 2014).

Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914–2009)
(К. Кондратюк, О. Сухий, Львів, 2010).

Історія України XIX століття: навчальний посібник / За заг. ред. М. М. Мудрого.
(Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О. М. – Львів, 2016).

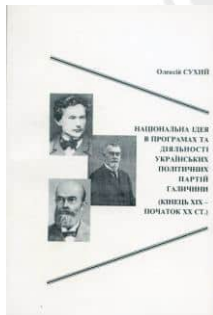
РЕЗУЛЬТАТИ наукових досліджень викладачів, опубліковані в монографіях:

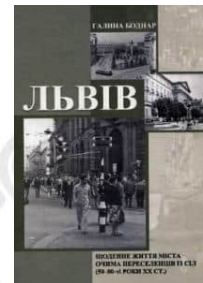
Галичина між Сходом і Заходом. Нариси історії XIX - початку XX ст. (О. Сухий, Львів, 1997; 1999).

Від русофільства до москвофільства (російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті) (О. Сухий, Львів, 2003).

Національна ідея в програмах та діяльності українських політичних партій Галичини (кінець XIX - початок XX ст.) (О. Сухий, Львів, 1998).

Львів. Щоденне життя міста очима переселенців із сіл (50-80-ті роки XX ст.) (Г. Боднар, Львів, 2010).

За український університет у Львові (В. Качмар, Львів, 1999).

Свєн Петрушевич (1863-1940): ілюстрований біографічний нарис (О. Павлишин, Львів, 2013).

Український національний рух 40-50-х років XX століття: ідеологія та практика (Ю. Киричук, Львів, 2003).

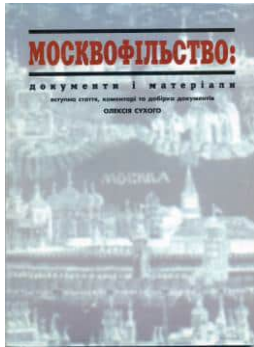

Літопис випускників Львівського національного університету імені Івана Франка. Історичне видання (автор історичного нарису В. М. Качмар. Ілюстрації Ю.В. Гудима. - Київ, 2010).

Руський собор 1848 року. Дослідження з історії політичного середовища «русинів польської нації» та українського націєтворення в Галичині (М. Мудрий, Львів, 2016).

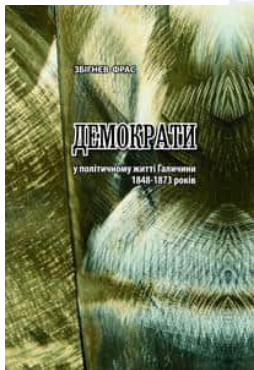
За участі викладачів кафедри опубліковано ряд архівних документів і матеріалів, здійснено наукову редакцію перекладів фахових досліджень з польської та німецької мов, зокрема:

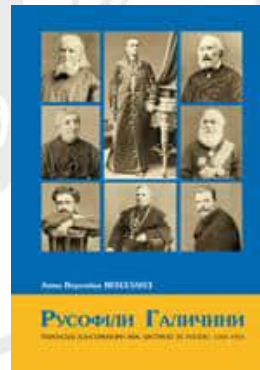
Москвофільство: документи і матеріали
(вступна стаття, коментарі та добірка документів О.Сухого. Львів, 2001).

Олесницький Є. Сторінки з мого життя
/ Упор.: М. М. Мудрий, Б. О. Савчик (авт. вступ. ст. О. Г. Аркуша; авт. прим. та комент. М. М. Мудрий, Львів, 2011).

Фрас 3. Демократи у політичному житті Галичини 1848–1873 років / Пер. з польськ. Ю. Родик, Ю. Сагата, О. Сухий (науковий редактор О.Сухий, Львів, 2010).

Вендланд А. В. Русофіли Галичини. Українські консерватори між Австрією та Росією, 1848–1915 / Пер. з нім. Х. Назаркевич (науковий редактор М. Мудрий, Львів, 2015).

За участі викладачів кафедри
опубліковано серію поліграфічних видань,
присвячених **350-річному ювілею**
Львівського національного університету імені Івана Франка:

Encyclopaedia.

Львівський національний
університет імені Івана Франка у 2-х т.

Львів, 2011. – Т. I: А – К.

Львів, 2014. – Т. II: Л–Я.

Львівський
національний
університет імені Івана
Франка. 350. 1661–2011.
Ювілейне ілюстроване
видання / упоряд.
Шуст Р. М., Качмар
В. М., Лукавий Ф. П.,
Гудима Ю. В.,
Тарнавський Р. Б. –
Львів, 2011. – 48 с.

Вісник Львівського
університету. Серія
історична. – Львів,
2014. – Вип. 49 .
Ювілейне видання з
нагоди 350-річчя
Львівського
університету (за ред.
О. Сухого)

Львівський
національний
університет імені Івана
Франка. 350 років.
Календар / упоряд.
Шуст Р. М., Качмар
В. М., Гудима Ю. В.,
Тарнавський Р. Б. –
Львів, 2011. – 14 с.

Наукова діяльність викладачів кафедри

Викладачі кафедри беруть участь у реалізації колективної наукової теми «Суспільно-політичні та національно-етнічні процеси на західноукраїнських землях (остання третина XVIII – XX ст.)» (науковий керівник – проф. О. М. Сухий), виступають з доповідями на конференціях, рецензують дисертаційні дослідження, готують фахівців-істориків. Результати своїх досліджень публікують у провідних наукових виданнях України, закордонних журналах, науково-популярних часописах.

Студенти спеціалізації «новітня історія України» на презентації книги Лукаша Т. Сроки Rada Miejska we Lwowie w okresie autonomii galicyjskiej 1870-1914. Studium o elicie władzy, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2012., яка відбулась 2 жовтня 2012 року в Центрі міської історії Центрально-Східної Європи (м. Львів)

Викладачі кафедри залучаються до рецензування наукових праць та опонування дисертаційних робіт з історії України. Завідувач кафедри, професор О. Сухий є головою спеціалізованої вченої ради Д 35.051.12 у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Співробітники кафедри є авторами статей до різних енциклопедичних видань, зокрема «Довідника з історії України», «Енциклопедії історії України», «Енциклопедії Львова», «Енциклопедії Львівського університету».

Фахові дослідження викладачів підрозділу активно обговорюють на кафедральних науково-методичних семінарах за участі провідних дослідників, докторантів, аспірантів та студентів спеціалізації «новітня історія України».

Участь студентів Юлії Сапацінської та Марії Ольхович в конференції «Львів / Lwów / Lemberg як міські простори: уявлення, досвіди, практики», м. Львів, 29–31 травня 2014 р.

Професор К. Кондратюк є членом спеціалізованої вченої ради Д 35.222.01 в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, а доцент О. Павлишин – членом спеціалізованої вченої ради К 20.051.05 у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Кафедра підтримує тісні наукові зв'язки з кафедрами історії України вищих навчальних закладів Києва, Івано-Франківська, Луцька, Острога, Тернополя, Чернівців, Харкова, а також зі структурними підрозділами Національної Академії Наук України та науковими установами Республіки Польща

Працівники кафедри були співорганізаторами міжнародних наукових конференцій «Львів: місто-суспільство-культура»(1998, 2002, 2006, 2010, 2014), «1939 рік в історичній долі України і українців»(1999), «Депортації 1944-1951 рр.(до 60-річчя акції «Вісла»)»(2007), науково-практична конференція «Золотий вересень 1939 року: визволення чи окупація?» (2009); Наукова конференція «Українська повстанська армія в контексті національно-визвольної боротьби народів центрально-східної Європи» спільно з Львівською обласною радою (2011).

*Участь викладачів кафедри та факультету в конференції
«Львів: місто-суспільство-культура», 2012 р.
(м. Краків, Республіка Польща)*

Наукова робота студентів

Студенти історичного факультету, які спеціалізуються за напрямом «новітня історія України» займаються науковою роботою в рамках наукових семінарів з II по IV курси та в процесі підготовки курсових, бакалаврських, дипломних та магістерських робіт. Науковий семінар кафедри новітньої історії України орієнтує студентів на проведення самостійних і творчих наукових досліджень. Студенти мають змогу обрати тему з історії України кінця XVIII – початку

XX ст. і працювати над нею протягом усього часу навчання в університеті, захистивши як магістерську роботу, або ж змінити її після виконання курсового проекту. Викладачі кафедри, які проводять наукові семінари та виступають керівниками й консультантами наукових робіт студентів, пропонують їм на вибір широкий спектр пріоритетних напрямів досліджень з новітньої історії України:

- політична історія України XIX–XXI століть,
- формування політичної культури населення, сучасної національної ідентичності, релігійного світогляду та уявлень про світ,
  - соціальні процеси та історія соціально-професійних груп,
    - повсякденні практики,
    - гендерні студії,
    - інтелектуальна історія,
    - Україна під час світових війн,
  - життя і світогляд мешканців України в період радянського тоталітаризму,
    - історія незалежної Української держави,
    - міжнаціональні та міжнародні відносини,
      - формування громадської думки,
    - регіональна або мікроісторія (в т.ч. Львова),
      - історія Львівського університету,
        - усна історія;
        - історична біографістика,
        - публічна історія

Теми з історії України останніх десятиліть виконуються із застосуванням методики усноїсторичних досліджень, яку студенти освоюють у рамках спеціального курсу. Важливою метою наукового семінару є навчити студента не лише виконувати тему, а й самостійно бачити і формулювати наукові проблеми, оцінювати їх перспективу, можливість і шляхи реалізації, швидко визначати комплекс необхідних для опрацювання джерел і літератури та критично їх аналізувати, структурувати досліджувані питання.

Керівники наукового семінару приділяють значну увагу індивідуальній роботі зі студентами під час консультацій та розвитку їх умінь конструювати науковий і науково-популярний текст доброї літературної якості. Під час занять студенти отримують загальну інформацію про засади й методологію ведення наукових досліджень з новітньої історії України. Згодом кожний студент має можливість представити своє дослідження на обговорення. Дискусії навколо студентських проектів у групі мають на меті сформувати вміння представляти дослідження на професійних конференціях, семінарах і нарадах.

Студенти спеціалізації «новітня історія України» з керівниками наукового семінару, 2013 р.

Науковий семінар відіграє також науково-організаційну роль, забезпечуючи консультування студентів з фахівцями з обраної теми як з працівників кафедри, так і поза її межами. У ході наукових семінарів і виконання курсових робіт кожен студент спеціалізації може спробувати себе в ролі історика-науковця, що полегшить йому в майбутньому вибір професійної реалізації. Студенти, які цікавляться науковою роботою і демонструють результати самостійних досліджень, мають змогу публікувати свої праці в наукових часописах і представляти на конференціях і брати участь у конкурсах студентських наукових робіт.

Студентки Наталія Вільчинська та Анна Вараниця на конференції в м. Кракові, 2013 р.

Участь Софії Предки в літній школі (м. Львів), 2014 р.

Випускниця кафедри Юлія Шелен та студентка Ірина Деревчук на конференції в м. Одесі, 2015 р.

ВИДАННЯ КАФЕДРИ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

**Кафедра новітньої історії України
на сторінках Енциклопедії
Львівського національного університету імені Івана Франка**

Випускники кафедри – переможці конкурсів студентських наукових робіт

Кращі студенти, які спеціалізуються на кафедрі новітньої історії України беруть участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт. В останні роки їх наукові роботи, здобули ряд відзнак і нагород, а саме:

Олена Матердей за роботу «Образ Києва в уявленнях української громадськості Галичини на зламі XIX–XX століть» – дипломом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, за спеціальністю «Історичні науки» (Херсон, 2011);

Олена Ганусин за роботу «Повсякденне життя української інтелігенції в Галичині другої половини XIX – початку XX століття» – дипломом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (Острогоз, 2012);

Юлія Павлів за роботу «Образи українсько-польського пограниччя періоду Другої світової війни (за матеріалами спогадів жінок, депортованих з Холмщини)» – дипломом лауреата загальноукраїнського конкурсу наукових робіт «Жінки України у Другій світовій війні: історія, пам'ять, репрезентація», організованого фондом Г. Бьоля (Київ, 2013) та за роботу «Переселення та адаптація в

українському радянському соціумі депортованих з Лемківщини і Холмщини: жіночі та чоловічі практики» – дипломом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за спеціальністю «Гендерні дослідження» (Бердянськ, 2015);

Мар'яна Байдак за роботу «Жінка в умовах війни у світлі повсякденних практик (на матеріалах Галичини 1914–1921 років)» – дипломом лауреата у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за спеціальністю «Гендерні дослідження» (Луганськ, 2014);

Анна Вараниця за роботу «Учителі народних шкіл Галичини другої половини XIX – початку XX століття» – дипломом I ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за спеціальністю «Історичні науки» (Острогоз, 2014) і дипломом 2 ступеня у VIII конкурсі ім. Єжи Гедройця на дипломні, магістерські та кандидатські роботи за 2014 р. (Київ, 2014);

Данило Кравець за роботу «Західноукраїнська громадсько-політична думка про радянську Україну (20-і – 30-і рр. XX ст.)» – дипломом 2 ступеня у IX конкурсі ім. Єжи Гедройця на дипломні, магістерські та кандидатські роботи за 2015 р. (Київ, 2015).

Студенти спеціалізації також щороку отримують відзнаки на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт «Український визвольний рух 1920–1950-х років».

МАГІСТРАТУРА

Магістерська програма кафедри розрахована на підготовку спеціалістів у галузі історії, спрямованих на проведення фахових досліджень з історії України XIX–XX ст.

Навики молодих істориків формуються під час роботи на науковому семінарі, самостійної підготовки до спеціально розроблених курсів викладачів кафедри, виступах на методичних семінарах, конференціях, круглих столах, написанні наукових статей та повідомлень, які доволі часто публікуються у фахових виданнях («Наукові зошити історичного факультету Львівського університету», «Мандрівець», «Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Серія: «Історія», «Новітня доба», «Історичні та культурологічні студії» та ін.), участі в літніх школах та студентських конгресах, як в Україні, так і поза її межами, асистентської практики та роботи в науково-дослідних проектах кафедри.

Робота наукового семінару кафедри новітньої історії України орієнтує студентів на дослідження тем, що мають наукову новизну, спираються на широку, маловивчену і доступну джерельну базу, спонукає їх відходити від реферування історіографії та створювати якісні та конкурентноздатні тексти, які можуть зацікавити інших дослідників.

**Серед магістерських робіт,
які виконували на кафедрі новітньої історії України, виділимо:**

Любов Кожухар
«Український інтелігент другої половини XIX – початку XX століття крізь призму приватного життя»;

Мирослава Мельник
«Відвідини Львова діячами науки, культури і політики в контексті формування міського громадського простору (остання чверть XIX – початок XX століття)»;

Євгеній Поляков
«Національні відносини в громадсько-політичному просторі галицьких містечок на зламі XIX – XX століть (на прикладі Дрогобича і Стрия)» ;

Мирослава Копча
Формування русофільських настроїв в українських регіонах Габсбурзької монархії (у світлі біографічних досліджень);

Наталія Вільчинська
«Товариства «Січ» у Галичині (1900–1914 роки)», продовжує працювати над дослідженням в аспірантурі при кафедрі;

Олена Грива «Польські консерватори у Східній Галичині наприкінці XIX – на початку XX століття та українське питання»;

Валентина Мазуркевич
«Греко-католицьке парафіяльне духовенство в Галичині міжвоєнного періоду»;

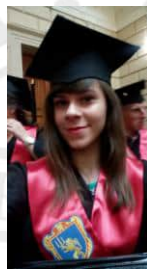
Ольга Блага «Єврейська громада Львова у 1920-1930-х роках»;

Роман Лехнюк «Українські консервативні середовища в Галичині у першій чверті XX століття: національно-політичний аспект», продовжує працювати над дослідженням в аспірантурі при кафедрі;

Богдан Матулкін
«Спортивне життя українців Галичини наприкінці XIX ст. – 1939 рік», продовжує працювати над дослідженням в аспірантурі при кафедрі;

Роксолана Войтович
«Система охорони здоров'я у Львові в другій половині XX – на початку XXI століття»;

Богдан Майхер «Розпад Радянського Союзу в громадській думці населення України 1991–2015 років».

У 2015–2016 н. р.
на магістерській програмі кафедри продовжують навчання
11 студентів, серед яких:

Юлія Сапацінська «Образи світу в уявленнях мешканців містечок Галичини другої половини XIX – початку XX століття»;

Андрій Сович «Промисловий розвиток міста Борислава в другій половині XIX – на початку XX століття»;

Петро Дацків «Громадський та культурний простір дистрику Галичина»;

Сергій Кубелко «Мешканці радянського Тернополя в 1944–1991 роках: формування колективних ідентичностей»;

Василина Пастернак «Формування міського простору західноукраїнського міста в 1991–2015 роках (на прикладі Жовкви)»;

Марія Ольхович «Ідея європейського вибору в громадській думці населення України (2004–2015 років)».

Кращі випускники кафедри продовжують дослідження обраних тем в аспірантурі Львівського національного університету імені Івана Франка та Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

АСПІРАНТУРА

При кафедрі новітньої історії України діє денна і заочна аспірантура зі спеціальності «Історія України». Упродовж 1995–2015 рр. захищено 25 кандидатських дисертацій. Під керівництвом проф. К. К. Кондратюка дисертації захистили В. С. Макарчук, Р. Я. Берест, І. І. Федик, М. М. Мудрий, А. О. Малик, І. Л. Лучаківська, П. Я. Білян, В. В. Гулай, В. Б. Благий, Р. В. Попп, Н. Ф. Мисак, В. Ф. Мандзяк, Г. А. Боднар, О. В. Лукачук; під керівництвом доц. Я. І. Серкіза – І. В. Козловський, А. М. Козицький; під керівництвом проф. О. М. Сухого – В. І. Смолій, Л. І. Матюшко, А. Я. Байло, І. Г. Лозинська, М. А. Олійник, О. З. Камінська, Д. М. Кравець, Н. М. Гірка під керівництвом доц. М. М. Мудрого – Р. Я. Генега. Підготовкою кандидатської дисертації Т. Гривула керували Ю. А. Киричук та О. Й. Павлишин. Під науковим керівництвом проф. К. К. Кондратюка та проф. О. М. Сухого захищено дві докторські дисертації.

Тематика дисертаційних досліджень кафедри у 2010–2015 рр.:

- Андрій Байло** «Військово-організаційна та громадська діяльність генерала Мирона Тарнавського» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Ігор Берест** «Соціальне становище населення Східної Галичини і Західної Волині в роки Першої світової війни» (науковий керівник – проф. Кондратюк К. К.);
- Ірина Лозинська** «Російські воєнні генерал-губернаторства у Галичині в період Першої світової війни» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Микола Олійник** «Громадсько-політична і науково-публіцистична діяльність Михайла Лозинського» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Олена Лукачук** «Литва і литовці в українській громадсько-політичній думці (1989–2009 рр.)» (науковий керівник – проф. Кондратюк К. К.);
- Тарас Мартиненко** «Населення Львова у роки Другої світової війни: суспільна свідомість і соціальна поведінка» (науковий керівник – проф. Кондратюк К. К.);
- Оксана Камінська** «Громадсько-політична діяльність Сидора Голубовича (1873–1938)» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Данило Кравець** «Західноукраїнська громадсько-політична думка про радянську Україну (20-і – 30-і рр. ХХ ст.)» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Олена Ганусин** «Повсякденне життя української інтелігенції Галичини у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття» (науковий керівник – доц. Мудрий М. М.);
- Маріанна Пиріг** «Український ліворадикальний рух у Польщі (1919–1929)» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.);
- Тарас Ковалевич** «Український національно-визвольний рух 1944–1989 років у інформаційному просторі Української РСР» (науковий керівник – проф. Кондратюк К. К.);
- Мар'яна Байдак** «Жінка в умовах війни у світлі повсякденних практик (на матеріалах Галичини 1914–1921 років)» (науковий керівник – доц. Аркуша О. Г.);
- Софія Предка** «Релігійність у громадському та приватному просторі українців Галичини 1920–1930-х рр.» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.).

ЦЕНТР УСНОЇ ІСТОРІЇ кафедри новітньої історії України Львівського національного університету імені Івана Франка

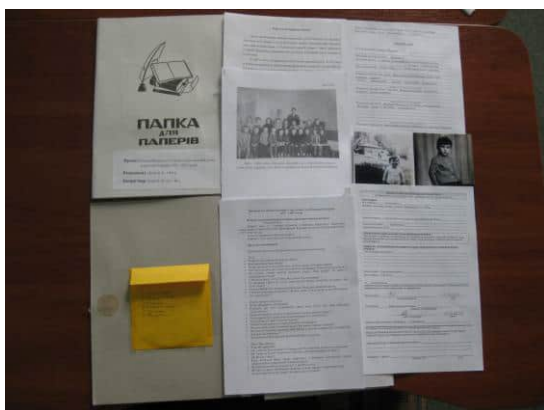
У 2014 р. на кафедрі був створений Центр усної історії. В другій половині ХХ століття усна історія утвердилася як важлива частина історичних студій, пройшовши шлях від простого використання усних спогадів як джерела історичного дослідження до сучасних постмодерністських дискусій про способи конструювання ідентичностей і форм репрезентації, дискурсивні стратегії, інтертекстуальність в усних спогадах та ін. Інтерв'ю/усні свідчення поряд з архівними матеріалами, опублікованими збірниками документів, спогадами, пресою становлять вагомий комплекс джерел з історичних студій другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Залучення студентів спеціалізації «новітня історія України» до діяльності Центру усної історії здійснюється у процесі викладання курсу «Усна історія: теорія та методика дослідження» (читає доц. Г. А. Боднар). Курс з вивчення усної історії, окрім теоретичної частини, передбачає проведення кожним студентом інтерв'ю з попереднім розробленням програти інтерв'ю, заповненням супровідної документації, транскрибуванням запису інтерв'ю. Студенти-випускники кафедри застосовують методiku усної історії при написанні магістерських і дипломних робіт. Архів усної історії кафедри містить близько двох сотень інтерв'ю (і в наступні роки поповнюватиметься) на тематику (яка також розширюватиметься):

- ✓ Майдан: усна історія;
- ✓ Образ українського воїна в громадській думці жителів військових містечок України;
- ✓ Навчання / праця у Львівському національному університеті імені Івана Франка;
- ✓ Дитинство в Радянській Україні 1970–1985 рр.
- ✓ Розпад Радянського Союзу в громадській думці населення сучасної України;
- ✓ Галицьке село в роки Другої світової війни;
- ✓ Український національний рух 40–50-х років ХХ століття;
- ✓ Повоєнні депортації і репресії населення України;
- ✓ Жінка в Українській РСР / незалежній Україні;
- ✓ Автобіографічні інтерв'ю.

Працівники Центру усної історії приймають на зберігання до архіву аудіо-/відеозаписи та інші документи, зібрані дослідниками в ході їхніх наукових пошуків. Центр забезпечить архівну обробку таких документів, їх зберігання, а також доступ до їхнього наукового використання.

Справи архіву Центру усної історії при кафедрі

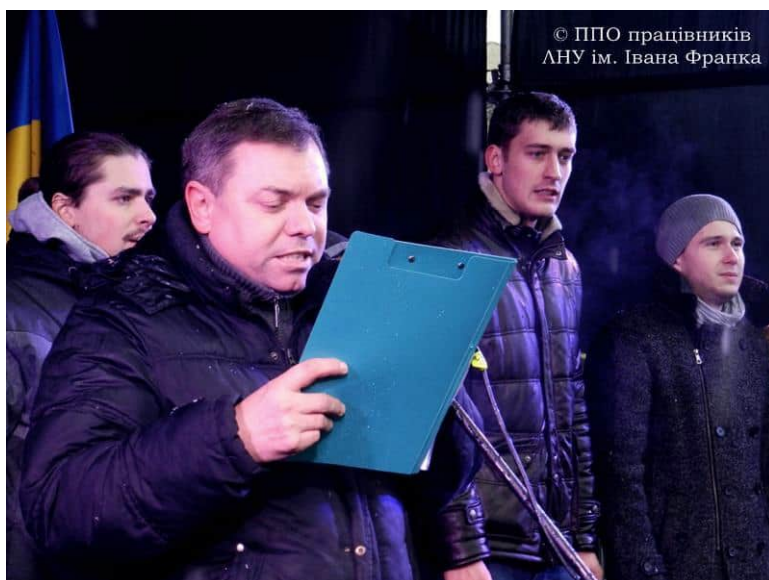
Ц

ентр співпрацює з Українською асоціацією усної історії та регіональними осередками, зокрема Центром усної історії при кафедрі новітньої історії України Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Інститутом усної історії Запорізького національного університету, Навчально-науковим центром при кафедрі історії та культури України Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди та ін.

Разом з Українським інститутом національної пам'яті реалізується проект «Майдан: усна історія», відеозапис свідчень проводиться у студиях Львівської обласної державної телерадіокомпанії та студентського телебачення факультету журналістики Franko TV.

У співпраці з Центром міської історії Центрально-Східної Європи (м. Львів) здійснено усноісторичні дослідження «Львів у ХХ столітті: історія однієї вулиці», «Кастелівка: будинки та мешканці», «Пошуки дому у повоєнному Львові: досвід Підзамче 1944–1960» у рамках загального проекту «М(ої) Розповіді: Усна історія і міські досвіди».

Сучасна історія Університету

Упродовж **Революції Гідності** в Університету функціонував **Страйковий комітет** (Комітет національного спротиву), який очолив доцент кафедри новітньої історії України **Володимир Качмар**

У рамках проекту «Майдан: усна історія», за сприянням Українського інституту національної пам'яті, співробітники Центру співпрацюють з Львівською обласною державною телерадіокомпанією:

Запис інтерв'ю Галиною Боднар з волонтером Андрієм Мальковим на студії ЛОДТРК

Запис інтерв'ю Оленою Лукачук з активісткою Львівського Майдану, студенткою історичного факультету Мартою Дармограй на студії ЛОДТРК

Презентація проекту «М(ої) Розповіді: Усна історія і міські досвіди» у Центрі міської історії Центрально-Східної Європи (м. Львів) (зліва направо Наталія Отрищенко, Оксана Кісь, Марія Антонюк, Андрій Бондаренко, Галина Боднар)

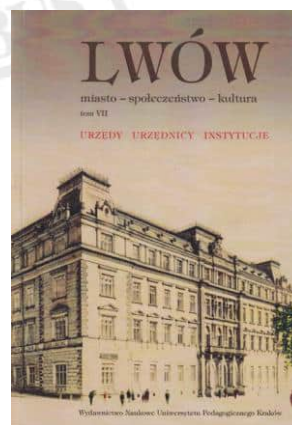
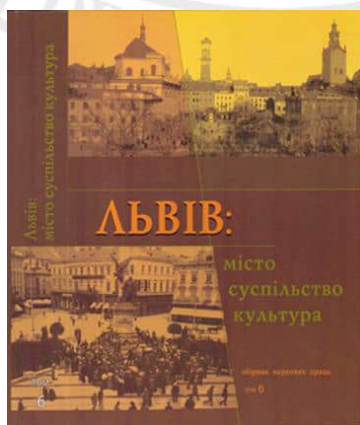
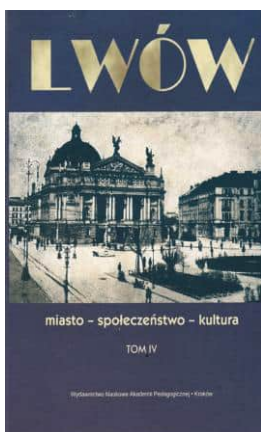

Підготовка до запису інтерв'ю з добровольцем батальйону «Дніпро-1» Іваном Бубенчиком на студії студентського телебачення факультету журналістики Franko TV (зліва направо Ярослав Табінський, Іван Бубенчик, Олена Лукачук, Мар'ян Павлик)

Міжнародний дослідницький і видавничий проект «ЛЬВІВ: МІСТО - СУСПІЛЬСТВО - КУЛЬТУРА»

Кафедра новітньої історії України уже більше двадцяти років є співorganizатором міжнародного дослідницького і видавничого проекту «Львів: місто - суспільство - культура». Проект був започаткований у 1992 р. істориками Львівського державного (нині національного) університету імені Івана Франка й Вищої педагогічної школи (нині Педагогічного університету) імені Комісії національної освіти у Кракові. Згідно з домовленістю, щодва роки - по чергово у Львові та Кракові - відбуваються конференції, а згодом виголошені на них доповіді виходять друком у збірниках наукових статей. Зважаючи на багатокультурну історію Львова, ці заходи традиційно користуються увагою дослідників і громадськості, почесним патронатом дипломатичних представництв і міської влади. Від 2002 р. конференції мають тематичне спрямування: «Львів - Краків: діалог міст в історичній ретроспективі» (Львів, 2002); «Люди Львова» (Краків, 2004), «Органи влади, урядники, інституції» (Краків, 2008), «Конфесійні громади Львова: поряд чи/і разом» (Львів, 2010), «Повсякденне життя міста» (Краків, 2012); «Львів / Lwów / Lemberg як міські простори: уявлення, досвіди, практики» (Львів, 2014). На сьогодні відбулося дванадцять конференцій та вийшли у світ дев'ять томів

збірників наукових статей, з них три у Львові (т. 3: 1999, ред. М. Мудрий; т. 6: 2007, ред. О. Аркуша, М. Мудрий; т. 8: 2012, ред. О. Аркуша, О. Вінниченко, М. Мудрий). Матеріали конференцій друкуються українською, польською, англійською мовами. Всього у виданих томах опубліковано більше 300 статей, переважно українських і польських авторів. У різні часи в конференції брали участь теж дослідники з Німеччини, США, Великобританії, Росії. Організатори конференції завжди докладали зусиль, аби розширювати коло учасників проекту. У 2014 р. у співпраці з Центром міської історії, який діє у Львові, працівники кафедри започаткували дискусійні семінари / наукові робітні як майданчики для представлення нових досліджень з історії Львова. Очікується, що фахові дискусії навколо методологічних питань заохотять появу досліджень з історії міста в руслі сучасних історіографічних тенденцій, зокрема «історії знизу», локальної історії, історії повсякденності, гендерних студій, візуальної історії та історії речей, переосмислення історії подій, історії політичної думки тощо. Важливим напрямом, який потребує підтримки та постійного залучення нових наукових сил, є вивчення історії Львова за методиками усної історії.

Видання
проекту

*Учасники конференції
2010 р. в м. Львові*

*Учасники конференції
2012 р. в м. Кракові*

*Організатори конференції
2014 р. в м. Львові*

*Учасники конференції 2014 р.
в м. Львові*

СПОГАДИ ВИПУСКНИКІВ КАФЕДРИ

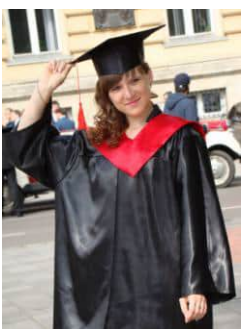
Людмила Матюшко, аспірантка кафедри, канд. іст. наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і фундаментальних дисциплін Львівського інституту МАУП у 2007 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Галицьке москвофільство міжвоєнного періоду» (науковий керівник – проф. Сухий О. М.): «Мені надзвичайно приємно згадати студентські роки. Особливо мені запам'яталися лекції, практичні заняття та, особливо, проведення іспиту, Сухим Олексієм Миколайовичем. Нас вражали лекції, які професор читав без попередніх заготовок, він розповідав, не читаючи і не звіряючи свою розповідь із написаним. На практичних заняттях ми дуже боїлися Олексія Миколайовича бо ніяк не могли гарно підготувати і виконати досконало його завдання. Але іспит проходив у дуже легкій і дружелюбній формі, він оцінював кожного об'єктивно, справедливо і не створював стресової ситуації для нас. Дуже теплим словом хотілося б теж згадати Мудрого Мар'яна Михайловича. Окрім обов'язкових навчальних предметів, у нас він проводив науковий семінар. Як виявилося згодом, там я вперше навчилася правильно писати наукові тексти, аналізувати та формувати власну думку стосовно досліджуваної теми. Він заохочував нас до дискусії, всіляко допомагав і його гарне й тепле ставлення давало нам наснаги і віри у себе. Окрім того, він проводив з нами екскурсії по Львову, розповідав цікаві історії і не було такої академічної дистанції між ним як педагогом і нами - як студентами. Мар'ян Михайлович для нас став символом і прикладом сумлінного, справжнього науковця і педагога».

Іванна Черчович, випускниця кафедри 2011 року, канд. іст. наук, молодший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) у 2014 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Жінки у громадському і приватному житті українців Галичини другої половини XIX – початку XX століття» (науковий керівник – доц. О. Г. Аркуша): «В час мого навчання в університеті кафедра мені видавалася найкращою. Такою вона є для мене і зараз».

Данило Кравець, аспірант кафедри, канд. іст. наук, науковий співробітник відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаніка: «Спогади про кафедру Новітньої історії України дуже приємні. Дружній колектив та високий професіоналізм її співробітників допомагали мені під час підготовки дисертації. Особливо вдячний своєму керівнику проф. О. Сухому за вибір цікавої теми та слушні зауваження, а також доценту О. Павлишину та проф. К. Кондратюку за цінні поради та допомогу».

Юлія Шелен, випускниця кафедри 2012 р., молодший науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) працює над дисертаційним дослідженням «Партійна номенклатура в Українській РСР у 1970-х – першій половині 1980-х рр.» (науковий керівник – доц. О. Г. Аркуша): «Мабуть найголовніше, чому я навчилася за ці п'ять років – це не просто вивчила історичні події, завчила дати, а перш за все навчилася адекватно та раціонально сприймати реальність, виходячи з історичного досвіду. Навчання на кафедрі новітньої історії, завдяки майстерності та високому професіоналізму науково-викладацького складу, це серйозний фундамент для майбутньої самоідентифікації у житті, адже дає ґрунтовні знання не лише з історії, а й з інших дисциплін, які стають у пригоді як у повсякденному житті, так і у професійному відношенні».

Мар'яна Байдак, випускниця кафедри 2014 року, аспірантка II року навчання: «Роки навчання на кафедрі новітньої історії України дали змогу перетворити хаотичні мрії на впорядкований простір ідей та планів. Тоді, у студентські роки, отримані завдання і знання не завжди здавалися потрібними. З часом прийшло розуміння, що кожен здобутий тут досвід є корисний і ніяк не зайвий. У 333 аудиторії вчать шукати свою течію, вміло розпоряджатися свободами, наполегливо працювати задля досягнення мети».

Анна Вараниця, випускниця кафедри 2014 року, аспірантка відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) працює над дисертаційним дослідженням «Учителі народних шкіл Галичини у другій половині XIX - на початку XX століття» (науковий керівник – доц. О. Г. Аркуша): «В кінці першого курсу відбувся поділ на кафедрі. Тоді ми всі ще дуже аморфно уявляли, що власне нас чекає і наскільки велике значення має такий вибір. І мені пощастило не помилитися: кафедра новітньої історії України була моєю найкращою школою, де навчили бути істориком, жити наукою і постійно прагнути поступу.

Звичайно, просто не було, чого вартували тільки усні колоквіуми чи виступи на семінарах без конспектів. З певної часової дистанції все це здається якимось окремим світом, ностальгія до якого в мене, мабуть, назавжди».

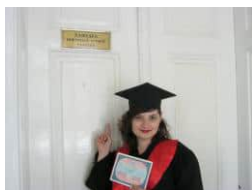

Павло Артимішин, випускник кафедри 2014 року, аспірант відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів) захистив магістерську роботу на тему: «Конструювання образу Львова як центру Західної України: радянський проект та його втілення» (науковий керівник – проф. Кондратюк К. К.), працює над дисертаційним дослідженням «Росія і росіяни в українській громадсько-політичній думці (2000–2012)»: «Із навчанням на кафедрі новітньої історії України насамперед асоціюються цікаві загальні та спеціальні навчальні курси, які вели викладачі кафедри, зокрема О. М. Сухий, К. К. Кондратюк, М. М. Мудрий та О. Г. Аркуша. З особливим пієтетом пригадую лекції та семінари Мар'яна Михайловича Мудрого, на яких він нас вчив не лише критично осмислювати будь-яку інформацію, що є дуже цінним для науковця, але й бачити те чи інше питання у ширшому контексті, через візію мультикультурності та

плюралізму думок, досліджувати матеріал не крізь призму фактажу, дат та позитивістського підходу до опрацювання «класичних» письмових джерел, а через їх якісний аналіз та співставлення із іншими типами та видами історичного матеріалу, до яких ще кілька років тому чимало істориків, зокрема старшої генерації, ставились скептично (наприклад, до карикатур, фото, усно-історичних джерел тощо). Із великою приємністю згадую також продуктивну співпрацю із викладачами кафедри у рамках наукових семінарів. Зокрема, вважаю, що під науковим керівництвом О. Г. Аркуші під час написання бакалаврської дипломної роботи та під час підготовки магістерського наукового проекту під керівництвом К. К. Кондратюка я навчився якісно оформлювати науковий апарат своїх текстів, що є дуже помічним для мене і зараз, під час навчання в аспірантурі, а також розпочалось моє формування як історика-науковця, який може максимально чітко і доступно викласти на письмі свої наукові висновки та припущення, ідеї та гіпотези».

Софія Предка, випускниця кафедри 2015 року, аспірантка I року навчання: «Ключова риса, яка вирізняла навчання на кафедрі – спрямованість на ретельну наукову роботу. Наші найменші перемоги сприймали як важливий крок до успіху, а поразки – як необхідний досвід для майбутніх звершень. Доброзичлива атмосфера та підтримка наставників формували у кожному з нас віру у власні сили та впевненість у тому, що навіть найбільші цілі є досяжними».

Юлія Павлів, випускниця кафедри 2015 року, аспірантка Центру українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів): «Я досі пам'ятаю той момент, коли на першому курсі ми обирали кафедру. Після тривалих роздумів я обрала кафедру новітньої історії України, адже мала невелику надію на те, що зможу дослідити історію своєї сім'ї, її «трагічні моменти». Мені зараз важко передати той захват з нотками сентиментів коли мені допомогли сформулювати тему, пов'язану з українсько-польським конфліктом та депортаціями українців з Холмищини (з цього терену походила моя бабця). Під час навчання на кафедрі у нас кожного року змінювалися наукові керівники, але найбільше запам'яталися Олена Георгіївна та Мар'ян Михайлович. Можна довго описувати усі ті навички, які я отримала під час співпраці з ними (від нерозривних пробілів, азів редагування тексту до побудови наукових гіпотез), але як на мене найголовніше це самостійність та відповідальне ставлення до своєї роботи. Як колись сказав Мар'ян Михайлович: «Ви або робите свою роботу добре, або ніяк». Також у Мар'яна Михайловича були напрочуд цікаві лекції з історії України XIX ст. і спецкурс по національно-політичних орієнтаціях в Галичині. Він умів не просто сухо викласти матеріал, а й зацікавити нас, наитовхнути на роздуми, або ж навіть допомагав переосмислити той «закостенілий багаж» історії, який нам вкладали в школі. Завдяки таким викладачам ти вчишся мислити ширше. Під написання курсових робіт виникали різні труднощі, які «загартовували» нас. Тому зараз оглядаючись назад я усвідомлюю, що завдяки тій високій планці, яку ставила кафедра я володію багатьма навичками корисними не лише в науковій роботі, а й загалом у житті».

ПРИЄДНУЙТЕСЯ ДО НАС! РАЗОМ ЦІКАВИШЕ!

<http://clio.lnu.edu.ua/department/novitnoji-istoriji-ukrajiny>

АВТОР ІДЕЇ:

проф. Сухий О.М.

УПОРЯДНИКИ:

Проф. Кондратюк К.К., доц. Аркуша О.Г., доц. Боднар Г.А., асист. Гудима Ю.В., доц. Качмар В.М., доц. Козут П.В., доц. Лукачук О.В., доц. Мудрий М.М., доц. Павлишин О.Й., асист. Яцикович Р.І., лаб. Булка М.М.

ДИЗАЙН І ВЕРСТКА:

Гриценко Ю.Ю.